

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 5 februari 1920 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande åt vissa arrendatorer m. fl. av utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov samt om ändring i 6 § av lagen om rätt till jakt.

(2:a avd.)

Jordbruksutskottet har till behandling i ett sammanhang förehåft två inom andra kammaren väckta, till utskottets förberedande behandling hänvisade motioner, nämligen

1) nr 192 av herr *Vennerström*, som hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov må, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, kunna beredas arrendatorer, torpare och deras vederlikar i Norrland och Dalarne samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kunde för-
anleda; samt

2) nr 16 av herr *Molin* i Aspa, som föreslagit, att riksdagen ville besluta sådan ändring av lagen den 8 november 1912, § 6, vid byggningsbalkens 23 kap., att uttrycket i 1 mom. »dock må den innehavare av skogstorp eller odlingslägenhet sålunda medgivna jakträtt icke innefatta rätt till jakt å älg» utginge ur lagen, samt att 2 mom. i samma paragraf ändrades till: »Är eljest jord åt någon till brukande upplåten, nyttje brukaren den jakt, som till jorden hörer», vadan sålunda bestämmelsen: »Där ej annorlunda avtalats» skulle utgå.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för dessa framställningar, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionerna.

Utskottet.

Utskottet vill till en början erinra om de i nu förevarande avseenden för närvarande gällande bestämmelserna.

I 6 § av lagen den 8 november 1912 om rätt till jakt föreskrives följande:

»Boställshavare, kronohemmans åbo samt, inom de sex nordligaste länen, innehavare av skogstorp eller odlingslägenhet å kronojord äga jakträtt å boställets, kronohemmanets, skogstorpets eller odlingslägenhetens ägor; dock må den innehavare av skogstorp eller odlingslägenhet sålunda medgivna jakträtt icke innefatta rätt till jakt å älg.

Är eljest jord åt någon till brukande upplåten, nyttje brukaren, där ej annorledes avtalas, den jakt, som till jorden hörer.»

I 11 § av lagen den 27 juni 1896 om rätt till fiske stadgas vidare följande:

»Varder jord åt någon till bruk upplåten, nyttje brukaren, där ej annorledes avtalas, det fiske, som till jorden hörer.»

Slutligen har i 23 § av lagen den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarna föreskrivits följande:

»Angående arrendatorns rätt till jakt och fiske å fastigheten är särskilt stadgat.¹⁾ Ej må arrendatorn förbjudas att för husbehov nyttja det fiske, som hör till den arrenderade jorden, i vidare mån än såvitt angår visst fiskevatten, där särskilda åtgärder av jordägaren vidtagits till fiskets förbättrande.»

För närvarande gäller sålunda, att en arrendator, där ej annorledes avtalas, äger nyttja den jakt och det fiske, som hör till den arrenderade jorden. Med avseende å arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarna har emellertid avtalsfriheten mellan arrendatorn och jordägaren inskränkts sålunda, att arrendatorn ej genom avtal kan avhändas rätten att för husbehov nyttja det fiske, som hör till den arrenderade jorden. Från sistnämnda regel har dock gjorts det undantaget, att även dylikt husbehovsfiske må förbjudas arrendatorn, såvitt angår visst fiskevatten, där särskilda åtgärder av jordägaren vidtagits till fiskets förbättrande. Slutligen har föreskrivits, att boställshavare, kronohemmans åbo samt, inom de sex nordligaste länen, innehavare av skogstorp eller odlingslägenhet å kronojord skall äga jakträtt å boställets, kronohemmanets, skogstorpets eller odlingslägenhetens ägor, dock att

¹⁾ Se ovan citerade paragrafer i lagarna om rätt till jakt och fiske.

den innehavare av skogstorp eller odlingslägenhet sålunda medgivna jakträtt icke skall innefatta rätt till jakt å älg.

Den av herr Vennerström väckta motionen har till syfte att bereda arrendatorer, torpare och deras vederlikar i Norrland och Dalarna utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov, och hemställer motionären i detta syfte, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och i vad mån en dylik rätt utan skada för en rationell jakt- och fiskevård må kunna beredas dem.

Herr Molin i Aspa avser för sin del att åt arrendatorer, torpare och deras vederlikar såväl i Norrland och Dalarna som i övriga delar av riket garantera en ovillkorlig rätt till jakt å den arrenderade jorden samt har i detta syfte föreslagit riksdagen besluta sådan ändring av ovan citerade § 6 i lagen den 8 november 1912 om rätt till jakt, att ur första stycket av angivna paragraf uteslutas orden »dock må den innehavare av skogstorp eller odlingslägenhet sålunda medgivna jakträtt icke innefatta rätt till jakt å älg» samt ur andra stycket av samma paragraf orden »där ej annorledes avtalas».

Frågan om utsträckning av arrendatorers, torpares och deras vederlikars rätt till jakt och fiske för husbehov behandlades vad angår Norrland och Dalarna av 1918 års lagtima riksdag i anledning av en motion i andra kammaren, nr 206, av herr Vennerström, som då hemställde, att riksdagen måtte besluta antaga följande förändrade lydelse av 23 § i ovanberörda lag den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarna:

»Ej må arrendator förbjudas att för husbehov utöva den rätt till jakt och fiske, som hör till den arrenderade jorden.

Där den arrenderade jorden utgör allenast en del av en fastighet, vare arrendatorn jämväl berättigad att till husbehov begagna den rätt till jakt och fiske, som hör till den övriga fastigheten.»

Denna motion hänvisades till förberedande behandling av lagutskottet, som i sitt över motionen avgivna utlåtande, nr 19, hemställde om avslag å densamma. Utskottet förklarade, bland annat, sig hålla före, att ett frigivande av jakten och fisket i den utsträckning, motionären föreslagit, utan tvivel skulle hämma utvecklingen av jakt och fiske och därigenom för landet medföra ur folknärings synpunkt menliga påföljder, varjämte framhölls, att en på sätt motionären avsåg obegränsad rätt för arrendatorn till jakt skulle utgöra ett bestämt hinder för främjandet av en rationell jaktvård.

Utskottets hemställan om avslag å motionen vann bifall av första kammaren men avslogs av andra kammaren, som i stället biföll en vid utlåtandet fogad reservation, vari begärdes utredning, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov kunde, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, beredas arrendatorer och deras vederlikar i Norrland och Dalarna.

Motiveringen till denna reservanternas hemställan var av följande lydelse:

»De förhållanden angående arrendatorers rätt att till husbehov idka fiske, som enligt lag äro gällande i Norrland och Dalarna, hava förut blivit påtalade i riksdagen. Och bland arrendatorerna ej blott inom Norrland och Dalarna utan även inom andra delar av landet har försports och förspörjes missnöje över de stränga och ofta onödiga inskränkningar, som på olika sätt genomförts å dessa områden. Dessa inskränkningar införas ej blott för att uppehålla en god jakt- och fiskevård eller för att främja dessa näringars utveckling — mot vilket ingen vill vända sig — utan jämväl för att icke säga ofta i andra syften. På sina håll idkas ju jakten och fisket t. o. m. mera ur ren nöjessynpunkt än som nyttig verksamhet, och det torde näppeligen vara på sin plats att på grund därav onödiga inskränkningar förekomma mot de fattiga odlarnas och brukarnas naturliga och rimliga rätt att genom jakt och fiske få upphjälpa sitt klena kosthåll. Frågan är av så pass vikt, att den bör ägnas nödig uppmärksamhet. Vi skulle helst önska, att en utredning för hela riket komme till stånd om bättre rätt för arrendatorer, torpare och vederlikar att idka jakt och fiske till husbehov å arrenderad mark samt å större skogsmarker och därtill hörande vattendrag och sjöar, liggande under arrendegivarens ägor, men, enär motionärerna inskränkt sig till att yrka åtgärder blott för Norrlands och Dalarnas del, nöja vi oss nu med att hemställa, — — — —»

Vid 1919 års lagtima riksdag hemställde herr Vennerström i en inom andra kammaren väckt motion, nr 80, att riksdagen måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville verkställa utredning, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov kunde, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, beredas arrendatorer, torpare och deras vederlikar samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Denna motion hänvisades till förberedande behandling av jordbruksutskottet, som i över densamma avgivet utlåtande, nr 38, hemställde, att riksdagen, i anledning av motionen, i skrivelse till Kungl. Maj:t, måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov kunde, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, beredas arrendatorer, torpare och deras vederlikar i Norrland och Dalarna samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning skulle kunna föranleda.

Till stöd för denna hemställan anförde utskottet följande:

»Utskottet finner även för sin del frågan om beredande åt arrendatorer, torpare och deras vederlikar av utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov behjärtansvärd. Tydligen är det av icke obetydlig vikt för dessa personers uppehälle att äga lagbestämd rätt till jakt och fiske för husbehov.

Såsom av lagutskottet vid 1918 års lagtima riksdag anfördes, kunna emellertid, med hänsyn till främjandet av en rationell jakt- och fiskevård, betänkligheter göras gällande mot att medgiva en dylik rätt. Betingelserna för en rationell jakt- och fiskevård äro dock mycket olika för olika delar av landet. Vad angår Norrland och Dalarna med dessa landsdelars stora ödevidder torde nämnda betingelser ofta icke vara synnerligen stora, varför det vill synas, att där en utsträckning av arrendatorernas och deras vederlikars jakt- och fiskerätt skulle kunna medgivas. — För de sydligare, mera tätt bebyggda delarna av landet synes däremot en rätt för arrendatorer och vederlikar till jakt i den omfattning, motionären föreslagit, kunna utgöra ett bestämt hinder för främjandet av en rationell jakt- och fiskevård. Beträffande sistnämnda landsdelar kan utskottet därför icke biträda motionen.»

Jordbruksutskottets hemställan bifölls av andra kammaren men avslogs av första kammaren, varför sålunda frågan även för denna riksdag förfallit.

Utskottet ansluter sig för sin del till vad jordbruksutskottet vid 1919 års lagtima riksdag anförde med anledning av herr Vennerströms då i ämnet väckta motion. Då herr Vennerströms nu förevarande hemställan till alla delar sammanfaller med vad 1919 års jordbruksutskott föreslog riksdagen, biträder utskottet även samma hemställan. Därmed har utskottet också i viss mån tillmötesgått de av herr Molin i Aspa framförda önskemålen. Vad särskilt beträffar det av herr Molin framställda förslaget om medgivande för innehavare av skogstorp eller odlingslägenhet inom de sex nordligaste länen av rätt till jakt å älg å torpets eller lägenhetens ägor, så torde av den utredning, varom utskottet har för avsikt att här nedan framställa förslag, komma att framgå, huruvida ett dylikt medgivande bör lämnas.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

1) att riksdagen må, i anledning av förevarande motioner, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i vad mån utsträckt rätt till jakt och fiske för husbehov må, utan skada för en rationell jakt- och fiskevård, kunna beredas arrendatorer, torpare och deras vederlikar i Norrland och Dalarna samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill denna utredning kan föranleda;

2) att den av herr Molin i Aspa väckta motionen, i vad den icke kan anses besvarad genom vad utskottet här ovan hemställt, ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 februari 1920.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: Herrar greve Hamilton, Norin, Elisson, Ingeström, greve Wachtmeister Lindskog, Nilsson i Tånga, Öberg, Lundström, Sävström, Berge, Sederholm, Hagfält, Igel, Ericson i Funäsdalen och Ericson i Obergå.

Reservation:

av herrar greve *Wachtmeister* och *Sederholm*, som ansett, att utskottet bort hemställa om avslag å motionerna i anslutning till vad lagutskottet vid 1918 års lagtima riksdag i sitt utlåtande nr 19 föreslagit.